

# Kordamisküsimused ja –teemad ühiskonnaõpetuse lõpueksamiks Pärnu Ühisgümnaasiumis (kevad 2018)

Koostaja: Peedu Sula

Eksami vorm: valikvastustega elektrooniline test

## I Sotsiaalne side

1. Mis on sotsioloogia? Millised on selle teaduse uurimisteemad?
2. Oska nimetada ja iseloomustada ühiskonnaelu tasandeid riikliku võimukorralduse tingimustes.
3. Mille poolest erinevad majanduslikud ühishüved mittemajanduslikest? Oska tuua mõlema kohta näiteid.
4. Mille poolest erinevad ühiskonnaliikmete bioloogilised erinevused sotsiaalsetest erinevustest? Oska tuua mõlema kohta näiteid.
5. Oska leida vajalikke andmeid rahvastikupüramiidilt.
6. Mis on sotsiaalne kihistumine? Mille poolest erineb horisontaalne sotsiaalne liikuvus vertikaalsest sotsiaalsest liikiuvusest? Oska tuua mõlema kohta näiteid.
7. Millised on infoühiskonna tunnused?
8. Oska iseloomustada erinevaid riigivalitsemise vorme ja riigikorralduse vorme. Tea, mille poolest erinevad liberaalne demokraatia, autoritaarne riik ja totalitaarne riik.
9. Tea, mille poolest erineb parempoolne ideoloogia vasakpoolsest ideoloogiast.
10. Mis on iseloomulik liberalismile, mis konservatismile?
11. Mille poolest erineb esindusdemokraatia osalusdemokraatiast?

## II Demokraatlik valitsemine

1. Mis on võimude lahusus? Tea, mis on horisontaalne lahusus, vertikaalne lahusus ja personaalne võimude lahusus.
2. Millised tunnused on iseloomulikud õigusriigile, millised võimuriigile?
3. Kuidas saab muuta Eesti Vabariigi põhiseadust?
4. Mille poolest valimised erinevad referendumist?
5. Millised on demokraatliku hääletamise tunnused?
6. Mille poolest erineb proportsionaalne valimissüsteem majoritaarsest? Tunne mõlema eripärasid.
7. Mis on defektne demokraatia? Millised on peamised demokraatia ohud? Milline oli Platoni seisukoht?

## III Riigivõimu tasandid

1. Kuidas võib osutada valituks Eesti parlamendi liige? Tea, mis on valimiskünnis, lihtkvoot, isikumandaat, ringkonnamandaat ja kompensatsioonimandaat.
2. Milline on Riigikogu struktuur?
3. Oska kirjeldada seadusloome protsessi Eestis (eelnoust kuni seaduse väljakuulutamiseni).
4. Millised on vabariigi valitsuse peamised tööülesanded?
5. Mis on avalik teenistus ning mis on avalik teenus?
6. Oska kirjeldada Eesti kohtusüsteemi. Tea, mille poolest kuriteod erinevad väärtegudest.
7. Millega tegeleb õiguskantsler?
8. Tea, mille poolest Eesti omavalitsusüsteem erineb mitmetasandilisest omavalitsusüsteemist.

## IV Indiviid ja ühiskond

1. Kuidas saadakse Eesti Vabariigi kodanikuks?
2. Mis on naturalisatsioon? Millised tingimused tuleb täita, kui soovitakse taotleda Eesti kodakondsust?
3. Oska võrrelda kodanikuks saamise tingimusi neljas Euroopa riigis: Šveitsis, Rootsis, Taanis ja Suurbritannias.
4. Mis on integratsioon?

## V Majandus

1. Kuidas hinnatakse majanduse edukust (RKP ja SKP)?
2. Mis on riigieelarve ning kuidas seda koostatakse?
3. Mille poolest erineb proportsionaalne maksusüsteem progressiivsest maksusüsteemist?
4. Oska nimetada Eestis kehtivaid kaudseid makse ning otseseid makse.
5. Tea, kuidas kujuneb töötaja netopalk. Samuti ole kursis, millised on Eestis kehtivad tööjõukulud.
6. Tea, mis on deflatsioon ning mis on inflatsioon.
7. Milline tööhõivepoliitika on passiivne, milline aktiivne.
8. Oska lugeda diagramme, kus on kajastatud töötust, vaesust, majanduslikku toimetulekut jms.
9. Oska isekoomustada sotsiaalpoliitika mudeleid.
10. Tea järgmiste mõistete tähendust: heitunu, töötu, absoluutne vaesus, suhteline vaesus, vältimatu sotsiaalabi, sotsiaalne sidusus.

## VI Rahvusvahelised suhted ja Euroopa Liit

1. Üks riik võib teist riiki tunnustada *de facto* ja *de jure*. Mille poolest need tunnustused erinevad?
2. Milline maailm on bipolaarne maailm (rahvusvahelises suhtluses)? Oska tuua sobiv näide.
3. Eesti on ühinenud järgmiste organisatsioonidega: ÜRO, EL, OECD, OSCE, EN, NATO. Millised on nende organisatsioonide peamised eesmärgid?
4. Oska nimetada erinevaid sõdade liike. Tea, mille poolest nad sisuliselt erinevad.
5. Millised on õiglase sõja põhimõtted?
6. Mis on humanitaarõigus?
7. Oska nimetada Euroopa Liidu institutsioone. Millised on nende tööülesanded?
8. Mis on Euroopa ombudsmani ülesanded?
9. Mis on Euroopa Liidu põhiõiguste harta? Millised õigused on Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgi lastel?
10. Mida reguleerib Schengeni leping?